

4 במרץ 2026

לכבוד

גב' שגית אפיק, עו"ד

היועצת המשפטית לכנסת

hdept@knesset.gov.il

שלום רב,

הנדון: דרישה לצמצום דיוני ועדות הכנסת לנושאים דחופים בלבד בעת מלחמה לטובת הבטחת השתתפות ציבורית אפקטיבית

1. אנו פונים אלייך על רקע הכוונה לקיים ביום חמישי הקרוב את דיוני הוועדות כסדרם, לרבות דיונים בהצעות חוק בעלות השלכות חוקתיות ומשטריות מרחיקות לכת, ובהן הצעות שעניינן פיצול והחלשת מוסד היועץ המשפטי לממשלה, הקמת ועדת חקירה בעלת אופי פוליטי, וחוק השידורים שענייניו רפורמה הרסנית בתחום התקשורת. במכתבך מיום 17.2.26 ציינת כי אין חולק שאותן הצעות החוק מצויות במחלוקת ציבורית רחבה.¹
2. ביום 1.3.25 האריכה הממשלה את מצב החירום בעורף בכל רחבי הארץ עד ליום 12.3.26, לפיו כל אזרחי הארץ מוגדרים במדרג פעילות הכרחית וחל איסור על קיום פעילויות חינוכיות, התקהלויות, והגעה למקומות עבודה, למעט משק חיוני.² כמו כן, נחתם צו שמאריך את תקנות החירום במערכת המשפט עד ליום 5.3.2026,³ כך שגם מערכות חיוניות צמצמו את פעילותן להליכים דחופים נוכח מצב החירום.
3. עמדתנו היא כי בעת מלחמה, ובמצב חירום מתמשך המשפיע באופן עמוק על אזרחי ישראל בכלל ועל העורף בפרט, יש לצמצם את פעילות ועדות הכנסת לנושאים דחופים וחיוניים בלבד, כאלו הנוגעים ישירות לביטחון, להצלת חיים, לתפקוד מערכות חיוניות ולסיוע לאזרחים שנפגעו.

¹ מענה היועצת המשפטית לכנסת בנושא ניהול דיונים מקבילים בחקיקה (17.2.2026).
² שי לוי, מבצע "שאנת הארץ": המצב המיוחד בעורף הוארך עד 12.3, Mako (1.3.2026).
³ פעילות מערכת בתי המשפט בתקופת מצב חירום – מיום 28.02.2026

4. קידום חקיקה שנויה במחלוקת בעלת אופי מבני-משטרי בתקופה זו מעלה קושי מהותי בשני מישורים:

א. המישור הדמוקרטי-ציבורי: תקופת חירום אינה מאפשרת השתתפות ציבורית מלאה ואפקטיבית בהליכי חקיקה, כאשר גם ארגוני החברה האזרחית פועלים במתכונת חירום. במצב זה נפגעת יכולתם של גורמים מקצועיים, אקדמיים וציבוריים לעקוב אחר הדיונים, לגבש עמדות ולהשתתף באופן מושכל בהליך הפרלמנטרי. במכתבך מיום 17.2.26 ציינת כי חלק משמעותי מהנטל המוטל על ועדות הכנסת ועל גורמי המקצוע בכנסת כולל הקפדה על שיתוף הציבור בהליך החקיקה, בין היתר באמצעות ארגוני החברה האזרחית.⁴

ב. המישור המהותי-חוקתי: חקיקה העוסקת באיזונים בין רשויות השלטון, במעמד מוסדות שלטוניים ובשינוי מבני של שוק התקשורת, מחייבת דיון ציבורי רחב, שקול ומעמיק. קידומה בעת חירום עלול להתפרש כניצול נסיבות חריגות לצורך שינוי סדרי שלטון מהותיים, באופן הפוגע באמון הציבור בהליך הדמוקרטי.

5. נבקש להוסיף כי בתחילת השבוע התקיימו דיונים בוועדות במתכונת מצומצמת, שלפיה רק חברי הכנסת הורשו להגיע פיזית לדיונים בליווי יועץ אחד בלבד, ואילו יתר המשתתפים, לרבות גורמי מקצוע ונציגי ציבור, נדרשו להשתתף באמצעות זום. מתכונת זו, גם אם נובעת משיקולי ביטחון, מחדדת את הקושי בקיום דיונים מהותיים ושנויים במחלוקת בתקופה זו. השתתפות מרחוק אינה שקולה להשתתפות פיזית: היא מגבילה את האפשרות לנהל שיח דינמי, להעיר הערות בזמן אמת, להגיב להתפתחויות בדיון ולהשפיע באופן אפקטיבי על נוסח ההצעות. במציאות זו, שבה ממילא נפגעת יכולת ההשתתפות הציבורית, קידום חקיקה מבנית רחבת היקף פוגע עוד יותר בעקרון שיתוף הציבור ובאיכות ההליך הפרלמנטרי.

6. יש לזכור כי ועדות הכנסת אינן רק זירה פורמלית לאישור חוקים, אלא מרחב מרכזי של שיתוף ציבור, ביקורת מקצועית ושמיעת קולות מגוונים, ובפרט של ארגוני חברה אזרחית. השתתפות זו אינה "תוספת רשות", אלא רכיב חיוני להבטחת הליך חקיקה תקין, שקוף ומבוסס תשתית עובדתית ומקצועית. כאשר יכולת ההשתתפות נפגעת באופן מהותי, נפגעת גם איכות ההליך ותוקפו הציבורי.

7. נדגיש כי אין בפנייתנו כדי לערער על סמכותה של הכנסת להמשיך בפעילותה בעת חירום. ואולם, סמכות לחוד ושיקול דעת חוקתי ראוי לחוד. עקרונות של מידתיות ושמירה על אמון הציבור מחייבים הבחנה ברורה בין חקיקה דחופה והכרחית לבין חקיקה מבנית ושנויה במחלוקת שניתן לדחותה למועד שבו יתאפשר דיון ציבורי מלא ושוויוני.

8. לפיכך, אנו קוראים לך להנחות כי בתקופת הלחימה יתקיימו בוועדות הכנסת דיונים דחופים בלבד, ולהמליץ על דחיית כל דיון בהצעות חוק בעלות השלכות משטריות רחבות או כאלה המעוררות

⁴ מענה היועצת המשפטית לכנסת בנושא ניהול דיונים מקבילים בחקיקה (17.2.2026).

מחלוקת ציבורית עמוקה, עד להתייצבות המצב הביטחוני ולאפשרות השתתפות ציבורית אפקטיבית.

נודה להתייחסותך הדחופה.

בכבוד רב,

אורלי ארז לחובסקי, עו"ד עינת עובדיה סתיו לבנה להב, עו"ד הידי נגב, עו"ד
המרכז הרפורמי לדת ומדינה מכון זולת התנועה לאיכות השלטון התנועה לחופש המידע

יובל כהן טל כלנית שרון חנאן אלסאנע, עו"ד ואלה אלון
מפגינות נוכחות בכנסת החזית הורודה עמותת איתך معك (מעכי) - משפטניות למען צדק חברתי

אמלי קליידרמן ועמר שטיינמץ הסקל
בונות אלטרנטיבה